

Raadsvoorstel

Onderwerp	Aanvraag Vangnetuitkering 2022
Zaaknummer	Z/22/432906
Documentnummer	INT/22/1123570
Portefeuillehouder	S. Bijl
Portefeuille	Inkomensondersteuning / Participatiewet
Behandelend ambtenaar/afdeling	E. Breman / Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon	0316-595237
E-mail	e.breman@zevenaar.nl

1. Samenvatting

De gemeente Zevenaar geeft in 2022 meer geld uit aan bijstandsuitkeringen dan het BUIG-budget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) dat zij hiervoor van het Rijk ontvangt (geprognosticeerd tekort €1,2 miljoen). Gemeenten kunnen onder voorwaarden worden gecompenseerd voor de grote tekorten op het bijstandsbudget door het aanvragen van de vangnetuitkering bij het Rijk. Voor het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering dient het college expliciet te verklaren dat er maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad dient door middel van zijn instemming de juistheid van de verklaring van het college te bevestigen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor:

1. In te stemmen met de genomen maatregelen van het college om het tekort op het bijstandsbudget in 2022 terug te dringen.

3. Waarom naar de raad

De gemeenteraad dient in te stemmen met de verklaring van het college dat er maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren. Hier ligt de aanname aan ten grondslag dat de gemeenteraad alleen met de verklaring kan instemmen als de door het college getroffen maatregelen met de raad zijn gewisseld. Met dit voorstel wordt de raad in de gelegenheid gesteld om zijn mening te geven over de genomen maatregelen over 2022 om het verwachte tekort op het budget terug te dringen.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

De gemeente Zevenaar wil een aanvraag voor de Vangnetuitkering 2022 indienen bij het Rijk. Het beoogde effect hiervan is dat deze aanvraag wordt gehonoreerd. De gemeente wordt dan deels gecompenseerd voor het tekort op de middelen voor het verstrekken van uitkeringen.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1. *Er zijn maatregelen genomen om het tekort op het budget terug te dringen.*

Gemeenten kunnen onder voorwaarden worden gecompenseerd voor de grote tekorten op het bijstandsbudget via de vangnetuitkering. Een vangnetuitkering kan worden aangevraagd als over het jaar 2022 het tekort boven de 7,5% ligt. Naar verwachting zal het tekort van de gemeente Zevenaar op de BUIG-middelen over 2022 ongeveer €1,2 miljoen (11,9 %) bedragen; bij dit bedrag kan de gemeente aanspraak maken op een vangnetuitkering van € 227.782.

In de aanvraag vangnetuitkering 2022 wordt gevraagd een toelichting te geven op de volgende onderdelen:

A) een analyse van de oorzaken van het tekort.

B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren.

C) beoogd effect van de maatregelen.

Hieronder treft u een samenvatting aan van de uitgebreide analyse, maatregelen en effecten van deze maatregelen

A) Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort.

RSD de Liemers heeft zich de afgelopen jaren in lijn met de bestuursopdracht gefocust op de doelgroep die met ondersteuning terug naar de arbeidsmarkt kan. Concreet is dat de doelgroep op de treden 2b, 3 en 4. Dat betekent dat de doelgroep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt onderbelicht is gebleven. We zien juist in die doelgroep de 'blijvers' in de bijstand. De afstand tot de arbeidsmarkt is groter en de kloof wordt met de huidige bestuursopdracht ook niet gedicht. Uit onderzoek blijkt dat de gemiddelde prijs per uitkering juist onder het landelijk gemiddelde ligt, waardoor op dat aspect geen 'winst' valt te behalen. De focus van de analyse ligt daarmee op het aantal uitkeringsgerechtigden. Daarbij valt het volgende op:

- Het relatieve aandeel van de doelgroep op de treden 1 en 2 is met 76% hoog. In 2019 was dat nog 66%. Dit valt te verklaren doordat de uitstroom zich concentreert op de treden 3 tot en met 6. Met een dalend bestand en een beperkte uitstroom op de treden 1 en 2 (met name als gevolg van de pensioengerechtigde leeftijd), stijgt het relatieve aandeel.
- Het merendeel van de doelgroep op de treden 1 en 2 is 56 jaar en ouder en zit gemiddeld al langer dan 8 jaar in een uitkeringssituatie.
- Een groot deel heeft een migratieachtergrond met onder andere taalproblematiek waardoor uitstroom naar werk lastig is.
- Een groot deel heeft zogenoemde 'multiproblematiek' waardoor uitstroom zonder aanvullende ondersteuning vanuit andere disciplines (denk bijvoorbeeld aan ondersteuning vanuit de jeugdzorg en schuldenproblematiek) niet realistisch is.
- Het aandeel uitkeringsgerechtigden is al met al hoger dan op grond van het verdeelmodel van de BUIG rekening mee is gehouden. Opvallend is dat het aandeel uitkeringsgerechtigden lager is dan zowel het landelijk aandeel als het gemiddelde van de referentiegroep.

Geconcludeerd wordt dat de gemeente Zevenaar aan de slag moet met de doelgroep op de treden 1 en 2. Dit is een groep met complexe problematiek en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De verwachting is dat de uiteindelijke effecten pas op termijn merkbaar zullen zijn.

Niet onvermeld mag blijven dat de indruk bestaat dat het budget vanuit de BUIG voor de gemeente Zevenaar ontoereikend is. De gemeente Zevenaar is om die reden geselecteerd in een onderzoek namens het Ministerie SZW. De uitkomsten van dat onderzoek zijn inmiddels bekend en de Minister heeft toegezegd te bezien of en welke aanpassing in de verdeelmaatstaven wenselijk zijn. Ook heeft de gemeente Zevenaar bezwaar ingesteld tegen de definitieve beschikking van het BUIG-budget.

B) Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.

Zoals uit onderdeel B blijkt, focussen de maatregelen zich op de complexe doelgroep op de treden 1 en 2. De maatregelen laten zich niet allemaal financieel vertalen. Een deel van de maatregelen heeft te maken met het wegnemen van de belemmeringen en het organiseren van de juiste structuren (rand

voorwaardelijk). Uiteindelijk moeten die ertoe leiden dat de doelgroep met ondersteuning van een loonkostensubsidie (LKS) aan het werk kan. Dit deel laat zich wel financieel vertalen.

Maatregelen zonder direct financieel effect:

- **Integrale benadering**
Er is veelal sprake van multiproblematiek. Dat betekent dat de uitvoeringsorganisatie RSD afhankelijk is van andere disciplines binnen de gemeente Zevenaar. Een intensieve samenwerking met dito afstemming is noodzakelijk om de juiste hulpstructuren rondom de klant te organiseren.
- **Taallessen**
Een groot deel heeft een migratieachtergrond waardoor taal de grootste belemmering is. Taallessen zijn onontbeerlijk alvorens een traject richting werk opgestart kan worden.
- **Prestatiegerichte afspraken**
De huidige afspraken met de uitvoerende partners zijn voornamelijk inputgericht. Bezien wordt of en in hoeverre het mogelijk is meer prestatiegerichte afspraken. De achterliggende gedachte is de doelgroep sneller te laten stijgen op de werkladder en de uitstroom te versnellen.

Maatregelen met direct financieel effect

- **Activerend werk**
Dit project is een samenwerking met de Wmo-dagbesteding. Bezien wordt welke personen (trede 1) in combinatie met een intensieve begeleiding met LKS aan het werk kunnen.
- **Samen in beweging**
Dit project richt zich op personen die als gevolg van (complexe) multiproblematiek niet aan het werk is, maar wel arbeidspotentieel hebben. De bedoeling is deze personen (trede 2a) met de juiste begeleiding met LKS aan het werk te helpen.
- **Intensivering LKS**
Het instrument LKS wordt al geruime tijd succesvol ingezet. De bedoeling is nu ook personen op de trede 2b een dergelijk traject aan te bieden. Het algemeen beeld is dat zich hier mensen met arbeidspotentieel bevinden.

Verder blijft het huidige aanbod gericht op de treden 3 en verder onverkort van kracht. Er blijven immers mensen in de uitkering stromen die ondersteuning nodig hebben. Voorkomen moet worden dat uitkeringsgerechtigden uiteindelijk terugvallen naar de treden 1 en 2.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

De financiële doorrekening concentreert zich op het instrument van de LKS. Hiertoe is een rekenmodel ontwikkeld zodat inzichtelijk gemaakt kan worden of met dit instrument het tekort gedicht kan worden. Tegelijkertijd kan in de loop van de tijd gemonitord worden wat de feitelijke impact is en of de uitgangspunten nog kloppen zodat ook tijdig bijgestuurd kan worden. Gezien de problematiek van de doelgroep moet er rekening mee worden gehouden dat het de weg van de lange adem is. Ook is het cruciaal dat invulling wordt gegeven aan de randvoorwaarden zodat de personen ook de juiste begeleiding krijgen. Vanuit de genoemde projecten zijn de parameters zo goed als mogelijk in overleg met de uitvoeringsorganisatie geschat. De verwachting is dat het tekort in 2027 weggewerkt is. Daarbij is gerekend vanuit de huidige doelgroep en is de nieuwe aanwas buiten beschouwing gebleven met de gedachte dat de nieuwe aanwas met het bestaande instrumentarium begeleid kan worden om het bestand structureel te beheersen.

Kanttekeningen

Een aantal van de voorgestelde maatregelen brengt aanvullende kosten met zich mee, terwijl de potentiële opbrengst ongewis is. Desondanks doen we pogingen om de personen op de treden 1 en 2 al dan niet deels uit de uitkering te krijgen. We doen dat wel beheerst. In eerste instantie worden de activiteiten binnen de bestaande budgettaire kaders uitgevoerd. Dat betekent dat we kleinschalig en via pilots beginnen en pas bij een gebleken succes opschalen.

Rekening houdend met het al aanwezige en bovengenoemd instrumentarium is er een pakket aan maatregelen om de instroom te beperken en de doorstroom te bevorderen. De bedoeling is het aantal personen dat zich langdurig in een uitkeringssituatie bevindt voor de toekomst te minimaliseren. Met name de integrale benadering en het instrument LKS dragen daar stevig aan bij. Voor nu is het de bedoeling het al langer zittende bestand actief te benaderen. De uitkomsten zijn ongewis en zullen we strikt monitoren. Het is de weg van de lange adem. Vooralsnog bestaat te weinig inzicht in de arbeidsmogelijkheden in relatie tot de arbeidsmarkt en of de gemaakte aannames realistisch zijn. We hebben te maken met een openeinderegeling. De arbeidsmarkt is nu gunstig waardoor we het 'moeilijkere' deel van het bestand nu kunnen oppakken. De vraag is of dat met de bestaande middelen nog steeds kan als de economische situatie dan wel de arbeidsmarkt minder gunstig zijn. Niet uitgesloten is dat dan de focus komt te liggen om de nieuwe instroom zoveel mogelijk te ondersteunen terug de arbeidsmarkt op. Dit om te voorkomen dat de nieuwe instroom het nieuwe 'granieten' bestand wordt.

Alternatieven

Er zijn geen verdere alternatieven in relatie tot het aanvragen van een vangnetuitkering 2022.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

De aanvraag voor de vangnetuitkering dient voor 15 augustus 2023 te zijn ingeleverd bij de Toetsingscommissie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

7. Klimaat en duurzaamheid

N.v.t.

8. Communicatie

Op 30 november 2022 vindt er een raadsinformatiebijeenkomst plaats waar de aanvraag voor de vangnetuitkering 2022 wordt toegelicht.

9. Kosten, baten en dekking

Door de vangnetuitkering worden gemeenten gedeeltelijk gecompenseerd voor de tekorten op het BUIG-budget. Zo is er een eigen risicodrempel voor gemeenten opgenomen van 7,5 %. Dit betekent dat gemeenten voor dit deel van het tekort niet worden gecompenseerd vanuit de vangnetuitkering. Voor de tekorten tussen de 7,5% en 12,5% worden de gemeenten voor de helft van het tekort gecompenseerd en is het eigen risico 50%. Tekorten boven de 12,5% worden volledig gecompenseerd.

Het verwachte tekort van de gemeente Zevenaar op de BUIG-middelen over 2022 zal uitkomen op ongeveer € 1.232.000 exclusief vangnetuitkering. Op grond van het geprognosticeerde tekort kan de gemeente aanspraak maken op een vangnetuitkering van afgerond € 227.000.

10. Bijlagen

INT/22/1127538 : Uitgebreide analyse, maatregelen en effecten maatregelen.

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Aanvraag Vangnetuitkering 2022
Zaaknummer	Z/22/432906
Documentnummer	INT/22/1123570

De raad van de gemeente Zevenaar;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

besluit:

1. In te stemmen met de genomen maatregelen van het college om het tekort op het bijstandsbudget in 2022 terug te dringen;

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 21 december 2022.

De griffier	De burgemeester
I.M. van Dijk	L.J.E.M. van Riswijk